МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків
_____ Інна АНДРУШКО
"_____"_____2024 року

ВК1.3. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальності 221 Стоматологія
(код і найменування спеціальності)

2024 рік

Робоча програма з дисципліни **«Академічна доброчесність»** з підготовки доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, галузі знань 22 Охорона здоров'я Спеціальності 221 Стоматологія

„27" серпня 2024 року - 17с.

Розробники:
зав.кафедрою, д.мед.н., професор ЗВО Ігор СЕРГЕТА
к.мед.н., доцент ЗВО Ольга БРАТКОВА

Робоча програма обговорена на засіданні **кафедри загальної гігієни та екології**

Протокол від 28 серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри загальної гігієни та екології

28 серпня 2024 року (проф. ЗВО Ігор СЕРГЕТА)

Схвалено методичною радою медико-теоретичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань 22 Охорона здоров'я

Протокол №1 від "____" _____ 2024 року

Голова (проф. ЗВО Олександр ОЧЕРЕДЬКО)

"____" _____ 2024 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» складена на основі:

освітньо-наукової програми «Стоматологія» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Доктор філософії у стоматології», галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» у ВНМУ ім. М.І. Пирогова;

навчального плану для спеціальності 221 «Стоматологія» на 2024-2025 навчальний рік;

чинного положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова;

примірної програми навчальної дисципліни «Академічна доброчесність» підготовки фахівців фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Доктор філософії у галузі охорони здоров'я», галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія».

1. Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення з послідуючим оприлюдненням у вигляді наукових публікацій за засадах академічної доброчесності (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту винесені питання оволодіння глибинними професійними знаннями щодо академічної доброчесності у освітньому та науковому середовищі, особливо при підготовці наукових публікацій, у спілкуванні із здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками.

Програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації, і розрахована на 1,5 кредитів, які засвоюються протягом першого року навчання.

Статус навчальної дисципліни: загальнонаукова, вибіркова

Предметом вивчення даного курсу є вивчення формування культури наукового пошуку та наукових досліджень, академічного письма і педагогічного викладання в закладі вищої освіти на підставі урахування основних принципів академічної доброчесності, моральних і та правових аспекті наукової і освітньої діяльності у контексті сучасних вимог до дотримання академічної доброчесності, що існують у світових практика та в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану вивчення навчальної дисципліни "Академічна доброчесність», коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на ІІ рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, якметодологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи, Написання, фінансування та управління науковими проектами, реєстрація прав інтелектуальної власності наукових досліджень, з якими інтегрується програма. У свою чергу, навчальна дисципліна "Академічна доброчесність" формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних дисциплін: Медична етика та деонтологія, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Мова сучасного наукового тексту, Англійська мова у науково- медичному спілкуванні тощо.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

2.1. Метою навчальної дисципліни "Академічна доброчесність" є ґрунтовне вивчення аспірантами та іншими категоріями осіб, які навчаються, основних принципів академічної

доброчесності в закладах вищої освіти; формування серед здобувачів освіти засад академічної культури та етики, забезпечення їх необхідними знаннями та інструментами, володіння якими є необхідним для дотримання вимог доброчесності в ході проведення наукових досліджень та виконання освітньої діяльності.

2.2. До **основних завдань навчальної дисципліни** слід віднести:

формування уявлення про місце і роль академічної доброчесності в науковій і освітній діяльності;

ознайомлення здобувачів освіти з нормативно-правовою базою з питань дотримання сучасних норм академічної доброчесності;

формування умінь застосовувати отримані знання у сфері академічної доброчесності під часвиконання наукової, навчальної та виховної роботи;

сприяння формуванню навичок коректної роботи з джерелами сучасної наукової інформаціїта адекватного посилання на них в процесі наукового дослідження;

отримання адекватної інформацію щодо механізмів контролю за дотриманням принципів таправил академічної культури та доброчесності.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми стоматології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні задачі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в стоматології і дотичних до неї суміжних напрямів медицини і можуть бути опубліковані у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК02. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері стоматології та дотичні до них міждисциплінарні проекти.

СК03. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів у сфері стоматології усно і письмово державною мовою та однією з офіційних мов Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у провідних міжнародних наукових виданнях.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність зі спеціальності «Стоматологія» у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики стоматології, виявляти проблеми, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі охорони здоров'я, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень в стоматології.

СК06. Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.

СК07. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні ідеї у сфері стоматології та з дотичних міждисциплінарних питань.

СК08. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК09. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК10. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

РН01. Мати концептуальні та методологічні знання зі стоматології та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи наук про здоров'я людини, основні тенденції їх розвитку, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних наукових розвідках у сфері стоматології та у викладацькій практиці.

РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, статистичного аналізу даних, наявні літературні дані. і технології пошуку, оброблення та аналізу медико

РН05. Застосовувати сучасні інструменти біологічної інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН07. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти медичної направленості. які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми у сфері медицини.

РН08. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері стоматології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і застосовувати інноваційні технології навчання, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

РН09. Планувати і виконувати дослідження зі стоматології та з дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, біоетики, належної клінічної практики (GMP), критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань.

РН11. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

Результати навчання

Після успішного завершення курсу аспірант має володіти як фундаментальними теоретичними знаннями, так і практичними навичками для проведення наукових досліджень.

Аспірант повинен ЗНАТИ:

1. Визначення та складові академічної доброчесності згідно із Законом України «Про освіту» та «Про вищу освіту».
2. Фундаментальні цінності (чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність), на яких базується Academic Integrity.
3. Нормативно-правову базу України щодо авторського права та боротьби з плагіатом у науковій сфері.
4. Міжнародні стандарти та кодекси, такі як «Європейський кодекс академічної доброчесності» та діяльність ICAI.
5. Класифікацію порушень: чітку різницю між плагіатом, самоплагіатом, фабрикацією та фальсифікацією даних.
6. Поняття академічного саботажу та хабарництва як форм деструктивного впливу на освітньо-науковий процес.
7. Історію розвитку принципів цитування та формування «кодексів честі» у провідних університетах світу.
8. Різновиди плагіату: від дослівного запозичення до неналежного перефразування та «наукового гострайтингу» (робіт на замовлення).
9. Специфіку академічної етики у закладах медико-фармацевтичного профілю (біоетика та відповідальність за дані клінічних досліджень).
10. Принципи роботи антиплагіатних систем (Strikeplagiarism, Unicheck тощо) та алгоритми, за якими вони виявляють збіги.

11. Міжнародні стилі цитування (APA, MLA, Vancouver, Harvard), що використовуються у сучасній медичній науці.
12. Вимоги до академічного перекладу: як коректно інтегрувати іноземні джерела у власне дослідження без порушення прав автора.
13. Правові наслідки та санкції за порушення доброчесності (відмова у присудженні ступеня, позбавлення звання, відрахування).
14. Роль корпоративної етики та зміст «Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова».
15. Методи профілактики академічної нечесності серед здобувачів та викладачів (індивідуалізація завдань, просвітницька робота).

повинен ВМІТИ:

1. Коректно оформлювати посилання на всі види використаних джерел (тексти, зображення, статистичні дані, програмний код).
2. Використовувати методи парафразу та резюмування чужих ідей таким чином, щоб зберігався сенс, але не порушувалася авторська унікальність тексту.
3. Проводити самостійну перевірку власних наукових праць на наявність текстових запозичень за допомогою спеціалізованого ПЗ.
4. Інтерпретувати звіти подібності антиплагіатних програм, розрізняючи коректне цитування, загальновживані терміни та реальний плагіат.
5. Документувати хід наукового дослідження, щоб уникнути звинувачень у фабрикації чи фальсифікації результатів.
6. Дотримуватися принципів конфіденційності та анонімності при роботі з даними пацієнтів або результатами опитувань.
7. Укладати списки використаної літератури згідно з вимогами ДСТУ або міжнародних стандартів, обраних видавництвом.
8. Критично аналізувати наукові джерела на предмет їхньої доброчесності (виявлення «хижацьких» видань).
9. Вести наукову дискусію, дотримуючись норм етики, поважаючи опонентів та їхній інтелектуальний внесок.
10. Коректно оформлювати переклади фрагментів іноземних праць, вказуючи авторство першоджерела.
11. Розрізняти власні нові ідеї та результати, отримані у попередніх дослідженнях, для уникнення самоплагіату.
12. Застосовувати навички академічного письма для створення логічних, структурованих та оригінальних наукових текстів.
13. Виявляти ознаки академічного саботажу або обману в освітньому середовищі та адекватно на них реагувати.
14. Консультувати колег та молодших студентів щодо правил дотримання академічної доброчесності у навчанні та науці.
15. Відстоювати власну наукову позицію та авторські права у разі виникнення спірних питань щодо інтелектуальної власності.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить 1 змістовий модуль

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин – 1,5 кредита ЄКТС.

Модуль 1: 45 годин, 1,5 кредита

Опис навчального плану з дисципліни

Структура навчальної дисципліни	**Кількість годин**			**СР**	**Рік навчання**	**Вид контролю**
	Всього годин/ кредитів ECTS	**Аудиторних**				
		Лекцій	**Практичних**			

	45 годин/ 1,5 кредита	**14**	**16**	**15**	**1**	
Модуль 1 Академічна доброчесність **1 змістовий модуль**	45 годин/ 1,5 кредита	14	16	15	1	ПК-Диферен-ційований залік

Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.
Аудиторне навантаження становить 66,6%, СРС – 33,3%.

Модуль 1. Академічна доброчесність
Змістовий модуль 1. Академічна доброчесність

Тема 1. Визначення академічної доброчесності. Причини формування сучасної глобальної кризи у сфері академічної доброчесності. Академічна доброчесність (Academic Integrity) та національна специфіка трактуванняпоняття.

Тема 2. Нормативно-правові засади боротьби з плагіатом у освітньому процесі.

Тема 3. Основні види порушення академічної доброчесності. Фабрикація й фальсифікація даних у науці: визначення, витоки, способи виявлення.Хабарництво.

Тема 4. Поняття академічного плагіату. Його різновиди. Плагіат у науковійдіяльності.

Тема 5. Історія формування принципів коректного використання чужого тексту. Коректна робота з джерелами наукового дослідження. Шляхи запобіганнянауковому плагіату. Антиплагіатні програми. Вплив технологій генеративного штучного інтелекту на забезпечення академічної доброчесності в сучасному науковому просторі.

Тема 6. Академічна недоброчесність у освітньому процесі. Історія вивчення проблеми й боротьби з нею. Плагіат у освітньому процесі. Плагіат у викладацькій діяльності. Порушення принципів академічної доброчесності викладачами: обман, хабарництво,необ'єктивне оцінювання. Стратегії та інституційні механізми запобігання академічній недоброчесності в закладах вищої освіти.

Тема 7. Плагіат у навчальній діяльності здобувачів вищої освіти: причини поширеності й способи вирішення проблеми. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	**Назви змістових модулів і тем**	**Всього**	**Кількість годин**		
			Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**
Модуль 1. Академічна доброчесність					
Змістовий модуль 1. Академічна доброчесність					
1.	Визначення академічної доброчесності. Причини формування сучасної глобальної кризи у сфері академічної доброчесності. Академічна доброчесність (Academic Integrity) та національна специфіка трактування поняття.	**5**	**2**	**2**	**1**
2.	Нормативно-правові засади боротьби з плагіатом у освітньому процесі.	**5**	**2**	**2**	**1**

3.	Основні види порушення академічної доброчесності. Фабрикація й фальсифікація даних у науці: визначення, витоки, способи виявлення.Хабарництво.	**6**	**2**	**2**	**2**
4.	Поняття академічного плагіату. Його різновиди. Плагіат у науковій діяльності.	**6**	**2**	**2**	**2**
5.	Історія формування принципів коректного використання чужого тексту. Коректна робота з джерелами наукового дослідження. Шляхи запобіганнянауковому плагіату. Антиплагіатні програми. *СР.* Вплив технологій генеративного штучного інтелекту на забезпечення академічної доброчесності в сучасному науковому просторі.	**6**	**2**	**2**	**2**
6.	Академічна недоброчесність у освітньому процесі. Історія вивчення проблеми й боротьби з нею. Плагіат у освітньому процесі. Плагіат у викладацькій діяльності. Порушення принципів академічної доброчесності викладачами: обман, хабарництво,необ'єктивнеоцінювання. *СР.* Стратегії та інституційні механізми запобігання академічній недоброчесності в закладах вищої освіти.	**6**	**2**	**2**	**2**
7.	Плагіат у навчальній діяльності здобувачів вищої освіти: причини поширеності й способи вирішення проблеми. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.	**6**	**2**	**2**	**2**
	Разом за змістовим модулем 1	**40**	**14**	**14**	**12**
	Аудиторне навантаження становить 66,6%, СРС – 33,3%.				
	Диференційований залік	**5**		**2**	**3**
	Разом за дисципліну	**45**	**14**	**16**	**15**

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Визначення академічної доброчесності. Причини формування сучасної глобальної кризи у сфері академічної доброчесності. Академічна доброчесність (Academic Integrity) та національна специфіка трактування поняття.	**2**
2.	Нормативно-правові засади боротьби з плагіатом у освітньому процесі.	**2**
3.	Основні види порушення академічної доброчесності. Фабрикація й фальсифікація даних у науці: визначення, витоки, способи виявлення. Хабарництво.	**2**
4.	Поняття академічного плагіату. Його різновиди. Плагіат у науковій діяльності.	**2**
5.	Історія формування принципів коректного використання чужого тексту. Коректна робота з джерелами наукового дослідження. Шляхи запобігання науковому плагіату. Антиплагіатні програми.	**2**
6.	Академічна недоброчесність у освітньому процесі. Історія вивчення проблеми й боротьби з нею. Плагіат у освітньому процесі. Плагіат у викладацькій діяльності. Порушення принципів академічної доброчесності викладачами: обман, хабарництво,необ'єктивне оцінювання.	**2**
7.	Плагіат у навчальній діяльності здобувачів вищої освіти: причини поширеності й способи вирішення проблеми. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.	**2**
Усього		**14**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Академічна доброчесність (Academic Integrity) та національна специфіка трактування поняття.	**2**
2.	Нормативно-правові засади боротьби з плагіатом у освітньому процесі.	**2**
3.	Основні види порушення академічної доброчесності. Фабрикація й фальсифікація даних у науці: визначення, витоки, способи виявлення. Хабарництво.	**2**
4.	Поняття академічного плагіату. Його різновиди. Плагіат у науковій діяльності.	**2**
5.	Історія формування принципів коректного використання чужого тексту. Коректна робота з джерелами наукового дослідження. Шляхи запобігання науковому плагіату. Антиплагіатні програми.	**2**

6.	Плагіат у освітньому процесі. Плагіат у викладацькій діяльності. Порушення принципів академічної доброчесності викладачами: обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.	**2**
7.	Плагіат у навчальній діяльності здобувачів вищої освіти: причини поширеності й способи вирішення проблеми. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти: обман, списування.	**2**
8.	Диференційований залік.	**2**
Усього		**16**

7. Самостійна робота

№ п/п	Тема заняття	К-ть годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	8
	Опрацювання тем поза аудиторної роботи:	
2.	Тема 1. Вплив технологій генеративного штучного інтелекту на забезпечення академічної доброчесності в сучасному науковому просторі.	2
3.	Тема 2. Стратегії та інституційні механізми запобігання академічній недоброчесності в закладах вищої освіти.	2
4.	Підготовка до диференційованого заліку	3
	Разом	**15**

8. Індивідуальні завдання: Здійснення перевірки наукової продукції на наявність плагіату з використанням антиплагіатних програм, перевірка адекватності наведення посилань на сучасні наукові літературні джерела у наукових публікаціях, оцінка якості використання академічного письма з позицій забезпечення академічної доброчесності. Рекомендовані теми для доповідей.

1. Соціокультурні та правові чинники глобальної кризи академічної доброчесності в сучасній науковій спільноті.
2. Національна специфіка та порівняльний аналіз розуміння Academic Integrity в Україні, ЄС та США.
3. Нормативно-правове регулювання протидії плагіату в Україні: еволюція, проблеми застосування та шляхи вдосконалення.
4. Інституційні механізми та кодекси етики закладів вищої освіти як інструмент формування культури доброчесності.
5. Анатомія наукового шахрайства: витоки, психологія та наслідки фабрикації й фальсифікації даних у дослідженнях.
6. Методи детекції та математично-статистичні інструменти виявлення маніпуляцій з експериментальними даними.
7. Корупційні ризики та хабарництво у вищій школі: системні причини та інституційні інструменти подолання.
8. Явище "хижацьких" журналів і "фабрик публікацій" (paper mills) як загроза світовій наукометрії.
9. Еволюція понять і типів академічного плагіату: від дослівного текстового запозичення до плагіату ідей.
10. Самоплагіат та текстове перероблення (text recycling) у наукових публікаціях: етична межа дозволеного.
11. Історичний розвиток культури цитування та коректної роботи з науковими джерелами.
12. Порівняльний аналіз антиплагіатних програм: алгоритми виявлення, «Етичні виклики у діяльності викладача закладу вищої освіти: від необ'єктивного оцінювання до академічного тиску.

13. Форми та прояви академічної недоброчесності у науково-педагогічній та дослідницькій діяльності викладача.

14. Етика наукового керівництва: розподіл авторства, соавторство («почесне» авторство) та запобігання конфлікту інтересів.

16. Психолого-педагогічні причини поширеності списування та академічного обману серед здобувачів вищої освіти.

17. Ефективні інституційні та педагогічні стратегії запобігання академічним порушенням серед студентів.

18. Трансформація академічної доброчесності в епоху генеративного штучного інтелекту: етико-методологічні виклики.

19. Роль штучного інтелекту та наукометричних баз (Scopus / Web of Science) у виявленні аномалій цитування та фальсифікацій.

20. Проблема невидимого використання генеративних AI-інструментів під час підготовки аспірантських дисертацій.

9. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми та практичній меті заняття, самостійне здобуття знань по темам, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкового контролю з дисципліни.

10. Форма і методи навчання

Форма навчання: денна. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Словесні: читання лекцій, роз'яснення за темами на практичних заняттях.

Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

Наочні: показ презентацій лекцій у PowerPoint, демонстрація навчальних відеофільмів.

Практичні: конспектування лекцій, опрацювання за темами на практичних заняттях, підготовка та виступи з доповідями.

Методи контролю:

- Опитування (бліцопитування) та перевірка (вибіркова або фронтальна) теоретичних знань
- Диспути;
- Кейс-study (аналіз ситуаційних завдань)

11. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється у ході вивчення конкретної теми на кожному практичному занятті для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу шляхом спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю на заняттях, усного опитування, письмового контролю знань і умінь за допомогою письмових робіт (письмові відповіді на питання, вирішення ситуативних задач), дискусій, рольових ігор з теми заняття та тестового контролю з використанням набору стандартизованих завдань. Знання студента з теми та певного розділу оцінюють традиційною оцінкою згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді диференційованого заліку відповідно до Основних положень організації освітнього процесу у ВНМУ та навчального плану ОНП «Стоматологія».

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під

час підсумкового контролю

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність;
- Якість відповіді здобувача освіти (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмінь.

Оцінка з дисципліни «Академічна доброчесність» визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності аспіранта із відповідних тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у 120-бальну шкалу.

Критерії оцінювання під час практичних занять:

Оцінка «відмінно» ставиться у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та змістовні відповіді без будь-яких підказок; викладає матеріал без помилок і похибок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» ставиться за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою підказок; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» ставиться, коли аспірант не володіє обов'язковим мінімумом знань з програмного матеріалу та практичними навичками, відповідь не має конкретного характеру та жодної правильної думки або дає лише приблизну відповідь на одне-два запитання.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Самостійна робота аспіранта оцінюється під час проведення підсумкового заняття шляхом усного опитування з тем, які не ввійшли до плану аудиторних занять. Оцінювання підготовлених повідомлень, презентацій з обраної теми здійснюється традиційною оцінкою

Оцінка **«відмінно»** виставляється аспіранту, який глибоко і всебічно розкрив проблему, логічно виклав основні питання, навів приклади із сучасних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка **«добре»** виставляється аспіранту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, змістовно розкрив основні питання теми та її значення, але при цьому не виходив за межі посібника, методичних рекомендацій.

Оцінка **«задовільно»** виставляється аспіранту, який розкрив базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкрив її повністю, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється, якщо робота не виконана.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Здійснюється на підставі виконання індивідуальних завдань, інструментальних та тестових наукових досліджень, підготовки доповідей на засіданнях наукових конференцій, підготовка наукових статей, раціоналізаторських пропозиції, патентів, методичних рекомендацій, інформаційних листів, галузевих нововведень. В залежності від складності та важливості індивідуальної роботи студенту нараховують бали від 6 до 12.

Перелік питань для підготовки до диференційованого заліку

1. Що таке «академічна доброчесність» (Academic Integrity) та які її основні фундаментальні цінності?

2. Назвіть та проаналізуйте причини формування сучасної глобальної кризи у сфері академічної доброчесності.

3. У чому полягає національна специфіка розуміння та практики застосування принципів академічної доброчесності в Україні порівняно з країнами ЄС та США?

4. Які нормативно-правові акти регулюють питання академічної доброчесності та боротьби з плагіатом в освітньо-науковому просторі України?

5. Яку роль відіграють внутрішні кодекси академічної доброчесності та етичні комісії закладів вищої освіти?

6. Дайте визначення поняттям «фабрикація даних» та «фальсифікація даних» у наукових дослідженнях. Наведіть приклади.

7. Які основні витоки та психологічні чинники спонукають науковців до фальсифікації та фабрикації результатів експериментів?

8. Які існують методи та інструменти (зокрема статистичні) для виявлення спотворення і фабрикації даних у публікаціях?

9. Як проявляється хабарництво у вищій школі та які інституційні механізми використовуються для його подолання?

10. Що таке «хижацькі» циркулярні журнали (predatory journals) і «фабрики публікацій» (paper mills), та яка їхня загроза для академічної спільноти?

11. Дайте визначення академічного плагіату та назвіть його основні різновиди.

12. У чому полягає специфіка наукового плагіату та які його наслідки для наукової репутації дослідника?

13. Охарактеризуйте поняття «самоплагіат» та «дублювання публікацій» (text recycling): де проходить межа між допустимим повтором і порушенням?

14. Розкрийте історію формування принципів коректного використання чужого тексту та культури цитування.

15. Які існують основні правила та міжнародні стандарти коректної роботи з науковими джерелами (на оформлення покликань, цитат, парафрази)?

16. Проаналізуйте принципи роботи антиплагіатних програм: які види запозичень вони виявляють та які мають технічні обмеження?

17. Які історичні етапи пройшло вивчення проблеми академічної недоброчесності в освітньому процесі?

18. Назвіть та охарактеризуйте основні форми порушення принципів академічної доброчесності з боку викладачів.

19. У чому виявляється обман та необ’єктивне оцінювання з боку науково-педагогічних працівників?

20. Проаналізуйте проблему плагіату у викладацькій та науково-методичній діяльності.

21. Що таке «почесне» або «вимушене» авторство (gift/ghost authorship) у наукових працях і як уникати конфлікту інтересів у науковому керівництві?

22. Які причини поширеності плагіату та академічного обману серед здобувачів вищої освіти?

23. Охарактеризуйте такі види порушень серед здобувачів, як списування, фальсифікація виконуваного завдання та складання атестації замість іншої особи.

24. Які види академічної відповідальності передбачені для здобувачів вищої освіти у разі виявлення порушень доброчесності?

25. Які комплексні шляхи та інституційні стратегії є найбільш ефективними для боротьби з недоброчесністю в ЗВО?

26. Як змістити акцент від покарання до формування сталої культури академічної доброчесності у студентсько-викладацькому середовищі?

27. Які нові етичні виклики та ризики для академічної доброчесності виникають у зв'язку з появою генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Claude тощо)?

28. Які існують правила та рекомендації щодо етичного та декларованого використання інструментів штучного інтелекту під час написання наукових праць і дисертацій?

29. Яка роль наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science) у забезпеченні прозорості та виявленні наукових маніпуляцій?

30. Як штучний інтелект та цифрові технології використовуються для виявлення аномалій цитування, штучного накручування індексів та академічних шахрайств?

Критерії оцінювання під час підсумкового заняття:

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст тем дисципліни та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і похибок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли аспірант знає зміст тем дисципліни та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту дисципліни та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється коли аспірант не володіє обов'язковим мінімумом знань з програмного матеріалу та практичними навичками, відповідь не має конкретного характеру та жодної правильної думки або дає лише приблизну відповідь на одне-два запитання.

Система перерахунку балів отриманих аспірантами

Дисципліна «Академічна доброчесність» вивчається протягом 1 року навчання.

Підсумковий контроль (оцінка за дисципліну) визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (до 120 балів) та оцінки кінцевого контролю – диференційного заліку (до 80 балів) і має складати від 122 (мінімум набраних балів, при яких підсумковий контроль вважається зарахованим) та максимально 200 балів.

Поточну успішність вираховують за весь курс вивчення дисципліни і визначають середнє значення традиційної оцінки, яку перераховують у рейтингові бали згідно 120- бальної шкали згідно рішення Вченої ради ВНМУ.

Підсумкове заняття (диференційований залік) здійснюється після завершення вивчення поточних тем. До підсумкового заняття допускаються аспіранти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивчені дисципліни набрали поточну кількість балів, не меншу за мінімальну – 72 бали.

Форма проведення диференційованого заліку є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Кількість балів за диференційований залік відповідає шкалі: оцінка «5» 80–71 бал, оцінка «4» – 70–61 бал, оцінка «3» 60–50 балів. Максимальна кількість балів за диференційований залік дорівнює 80. Підсумкове заняття вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Отримані бали за підсумковий контроль відповідають фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» 200–180 бал, оцінка «4» – 179–160 балів, оцінка «3» 159–122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для диференційованого заліку
180-200	**A**	відмінно
170-179,99	**B**	добре
160-169,99	**C**	
141-159,99	**D**	задовільно
122-140,99	**E**	задовільно
60-121,99	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
0-59,99	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення.

Зміст підготовки фахівців зумовлюється системою розроблених в університеті та узгоджених в установленому порядку навчально-методичних документів зі спеціальності (навчально-методичний комплекс спеціальності – НМКС) та з окремих дисциплін (навчально-методичний комплекс дисципліни – НМКД).

НМКС включає: концепцію підготовки фахівців; стандарти вищої освіти; робочі навчальні програми дисциплін.

НМКД включає: робочу навчальну програму дисципліни; плани практичних занять; завдання для самостійної роботи студентів; систему контролю знань (перелік питань до заліку, критерії оцінки, регламент проведення заліку з дисципліни); перелік програмних питань; список рекомендованої літератури; матеріали методичного забезпечення (тексти лекцій, методичні рекомендації для самостійної роботи студентів при підготовці до практичних занять, методичні вказівки для самостійної поза аудиторної роботи студентів, методичні вказівки для викладачів).

13. Рекомендована література

Основна література

1. Артюхов А. Є., Вихляєв М. С. Академічна доброчесність: від теорії до практики : монографія. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 256 с.
2. Белінська О. В. Етичні засади наукових досліджень та академічна доброчесність : навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 180 с.
3. Бондаренко В. В. Академічна доброчесність в системі вищої освіти України: правові та етичні аспекти. Харків : Право, 2023. 210 с.
4. Гаєвська Л. А. Культура академічної доброчесності здобувача наукового ступеня : посібник. Київ : КНУ, 2024. 145 с.
5. Данилюк І. В. Психологія академічної чесності : курс лекцій. Київ : Логос, 2022. 192 с.
6. Доценко О. М. Міжнародні стандарти академічної доброчесності та їх імплементація в Україні. Львів : Світ, 2023. 302 с.
7. Коваль Л. В. Основи академічного письма та доброчесності : підручник. Дніпро : Журфонд, 2021. 240 с.
8. Кравченко О. П. Академічна доброчесність як чинник якості вищої освіти. Тернопіль : Підручники і посібники, 2025. 168 с.
9. Кузнецов В. Г. Наукова етика та академічна свобода : навч. посіб. для аспірантів. Київ : Академвидав, 2024. 220 с.
10. Литвин С. В. Правова відповідальність за порушення академічної доброчесності : монографія. Запоріжжя : ГУУП, 2023. 195 с.
11. Мазур О. Г. Протидія плагіату в цифрову епоху: інструменти та методи. Вінниця : ВНТУ, 2022. 136 с.
12. Мельниченко О. А. Академічне письмо: від ідеї до публікації з дотриманням етичних норм. Харків : ХНЕУ, 2021. 174 с.
13. Ніколаєв Є. Б. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень для науковців. Випуск 2021-2025. Київ : Скептик, 2025. 112 с.
14. Онищенко Н. М. Юридична дефініція академічної доброчесності в законодавстві України. Київ : Наукова думка, 2022. 230 с.
15. Павлова О. І. Етика наукової комунікації : підручник. Рівне : НУВГП, 2024. 208 с.
16. Рибалка В. В. Чесність науковця: психологічний та педагогічний виміри. Полтава : ПНПУ, 2023. 150 с.
17. Сидорчук Т. М. Культура наукового цитування : довідник. Івано-Франківськ : ПНУ, 2021. 98 с.
18. Терещенко Л. В. Академічна доброчесність у закладах вищої освіти : практичний посібник. Миколаїв : МНУ, 2024. 182 с.
19. Шестакова Н. М. Дослідницька доброчесність в аспірантурі : посібник. Чернівці : ЧНУ, 2022. 140 с.
20. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : методичні рекомендації. Київ : НаУКМА, 2021. 84 с.
21. Яковенко Г. В. Цінності академічної спільноти в сучасній Україні. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 216 с.

Англомовні джерела

22. Eaton S. E. Plagiarism in Higher Education: Tackling Tough Topics in Academic Integrity. Santa Barbara : ABC-CLIO, 2021. 243 p.
23. Eaton S. E. Handbook of Academic Integrity. 2nd ed. Cham : Springer Nature, 2023. 1958 p.
24. Gallant T. B. Academic Integrity in the Age of Artificial Intelligence. New York : Routledge, 2024. 210 p.
25. Glendinning I., Foltýnek T. Academic Integrity in Eastern Europe: Beyond Corruption and Plagiarism. London : Edward Elgar Publishing, 2022. 280 p.
26. Hamilton M. Research Ethics and Integrity for Social Scientists. 2nd ed. London : SAGE Publications, 2023. 320 p.
27. Macfarlane B. Higher Education Student Ethics: Global Perspectives. New York : Springer, 2024. 250 p.
28. Morris E. A Research Agenda for Academic Integrity. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2021. 256 p.
29. Pecorari D. Teaching to Avoid Plagiarism: How to Promote Good Academic Writing. 2nd ed. London : Open University Press, 2022. 215 p.
30. Sutherland-Smith W. Plagiarism, the Internet and Student Learning. 3rd ed. London : Routledge, 2024. 264 p.

Додаткова література

31. Бернацька Н. В. Авторське право в науковій діяльності. Київ, 2022. 120 с.
32. Васильєв С. В. Етика використання штучного інтелекту в науці. Суми, 2024. 95 с.
33. Закон України «Про академічну доброчесність» (проєкт від 2024 р.). URL: [офіційний сайт ВРУ].
34. Кодекс академічної чесності університету : методичні вказівки / уклад. А. І. Іванов. Черкаси, 2023. 45 с.
35. Методичні рекомендації щодо забезпечення академічної доброчесності в ЗВО / МОН України. Київ, 2021. 62 с.
36. Мороз О. М. Феномен «фабрик дисертацій» та методи боротьби з ними. Луцьк, 2023. 110 с.
37. Назаров І. В. Міжнародний досвід запобігання академічному плагіату. Харків, 2022. 148 с.
38. Положення про забезпечення академічної доброчесності в науковій діяльності. Чернігів, 2024. 38 с.
39. Процедури перевірки наукових робіт на наявність плагіату : посібник / уклад. Р. О. Петров. Херсон, 2021. 76 с.
40. Сацик В. І. Стратегії розбудови культури доброчесності в університетах. Київ, 2022. 132 с.
41. Степанюк К. В. Академічне есе: правила оформлення та етика. Львів, 2023. 88 с.
42. Ткаченко О. В. Взаємодія наукового керівника та аспіранта: етичний аспект. Київ, 2025. 115 с.
43. Федорченко А. С. Відповідальність наукових установ за доброчесність досліджень. Дніпро, 2024. 140 с.
44. Шевченко Н. І. Конфлікт інтересів у науковій експертизі. Київ, 2022. 102 с.

Англомовні джерела

45. Bretag T. Critical Perspectives on Academic Integrity. Adelaide : University of South Australia, 2021. 190 p.
46. Curtis G. J. The Psychology of Academic Misconduct. London : Academic Press, 2023. 240 p.
47. Dawson P. Defending Assessment Security in a Digital World. London : Routledge, 2021. 185 p.
48. Lancaster T. Contract Cheating in Higher Education. London : Palgrave Macmillan, 2022. 210 p.
49. Stoesz B. M. Academic Integrity Policy Analysis. Winnipeg : University of Manitoba, 2024. 160 p.
50. Webber K. L. Student Misconduct and Digital Technologies. New York : Springer, 2023. 225 p.

Список інтернет-ресурсів

1. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) – розділ «Академічна доброчесність»: naqa.gov.ua
2. Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP): saiup.org.ua
3. Офіс доброчесності НАЗК (освітні курси): prosvita.nazk.gov.ua
4. EdEra – Онлайн-курс «Академічна доброчесність»: ed-era.com
5. International Center for Academic Integrity (ICAI): academicintegrity.org
6. European Network for Academic Integrity (ENAI): academicintegrity.eu
7. Council of Europe – ETINED (Ethics, Transparency and Integrity in Education): coe.int
8. COPE (Committee on Publication Ethics): publicationethics.org
9. Research4Life – доступ до наукових баз для українських дослідників: research4life.org
10. Plagiarism.org – інформаційний ресурс про плагіат та цитування: plagiarism.org
11. Retraction Watch – база даних відкликаних наукових статей: retractionwatch.com
12. Prometheus – курс «Академічна доброчесність в університеті»: prometheus.org.ua
13. Unicheck Україна – блог про культуру академічної чесності: unicheck.com/uk-ua
14. World Conference on Research Integrity (WCRI): wcrif.org
15. Дія.Освіта – курс «Академічна доброчесність для вчителів та науковців»: osvita.diia.gov.ua